



gemeente
Het Hogeland

Raadsvoorstel

Onderwerp: Concept Regionale Energiestrategie (RES) Groningen
Datum: 9 september 2020
Agendapunt: 3
Behandeling: Opiniërend
Portefeuille-
houder(s): Wethouder K. Rutgers
Steller: Arjen Kuik, a.kuik@hethogeland.nl

Gevraagd of voorgesteld besluit

- Vaststellen van de Concept RES Groningen en de ambitie om te komen tot het bod van 5,7 TWh
- Bij de Stuurgroep RES Groningen het belang benadrukken van een goede kwalitatieve en strategische onderbouwing als grondslag voor het definitief vaststellen van de RES 1.0.

Algemene informatie RES

Het nationale Klimaatakkoord van 28 juni 2019 is een uitwerking van de internationale klimaatafspraken die gemaakt zijn in Parijs (2015) (COP21). In het klimaatakkoord heeft het kabinet aangegeven de CO₂-uitstoot sterk te willen verminderen. In 2030 moet de CO₂-uitstoot in Nederland met de helft omlaag zijn en in 2050 met 95 procent t.o.v. 1990.

Bij de uitwerking van het Klimaatakkoord zijn in Nederland 30 energieregio's opgesteld die onderzoeken waar en hoe het beste duurzame elektriciteit op land (wind en zon) opgewekt kan worden. Daarnaast levert elke regio (samen met provincies en waterschappen) een Regionale Structuur Warmte (RSW) op. Vervolgens omschrijven de energieregio's in een Regionale Energiestrategie (RES) hun keuzes.

Alle plannen bij elkaar opgeteld moeten uiteindelijk tot 35 TWh¹ duurzame elektriciteitsopwekking op land² in Nederland komen. Daarnaast moet de RSW inzicht geven in de warmtevraag en het warmte-aanbod met een beschrijving van de mogelijkheden voor nieuw te ontwikkelen bovengemeentelijke warmte-infrastructuur. Het Nationaal Programma RES (NPRES) ondersteunt de regio's bij het maken van de RES. Gemeente Het Hogeland is deel van de RES regio Groningen. In de bijlage vindt u een tijdlijn van de RES regio Groningen. De resultaten van deze consultatieronde zijn meegenomen in de concept-RES van de regio Groningen die nu voor u ligt.

¹ Een terawattuur is hetzelfde als één miljoen megawattuur en duizend gigawattuur.

² Voor de RES tellen alleen projecten mee die groter zijn dan 15 kWh, dat is ongeveer 50 zonnepanelen.

Consultatiedocument

In februari 2020 zijn de raden en algemene besturen gevraagd consultatie te geven op het toen voorliggende consultatiedocument RES Groningen. Het consultatiedocument is samen met alle opmerkingen, aanvullingen, etc. omgebouwd tot de nu voorliggende Concept RES. In de bijlagen zijn de uitkomsten van de consultatieronde samengevat en tevens zijn antwoorden verwerkt in dit raadsvoorstel.

Concept RES Groningen

In de concept RES Groningen ligt de nadruk op elektriciteit en aanverwante zaken zoals maatschappelijke acceptatie, financiële haalbaarheid en de benodigde infrastructuur. Alle onderdelen van duurzame elektriciteitsproductie tellen in de concept-RES Groningen op tot een totaal van 6,3 TWh. De regio brengt in de concept-RES Groningen een bod uit van 5,7 TWh van de totaal landelijk benodigde 35 TWh in 2030. Met dit bod wordt een marge ingebouwd van 0,6 TWh voor het geval niet alle projecten en ambities in 2030 worden gerealiseerd.

Hiermee levert de regio Groningen een grote bijdrage aan de landelijke opgave. Deze bijdrage is gebaseerd op een aantal belangrijke aspecten waaronder bestuurlijk en maatschappelijk draagvlak, inpasbaarheid in de elektriciteitsinfrastructuur, het economisch perspectief dat duurzame elektriciteit biedt en de ruimtelijke impact. Daarnaast is het belangrijk om te weten dat de 5,7 TWh is gebaseerd op een combinatie van reeds gerealiseerde projecten, projecten die nog in ontwikkeling zijn en individuele ambities van gemeenten. In diverse gemeentelijke energievizies zijn hiervoor al zoekgebieden of verkenninggebieden aangewezen, of is men daarmee bezig.

Het grootste deel van de 5,7 TWh bestaat uit de door de provincie aangewezen concentratiegebieden voor windmolens waarvan één in de Eemshaven, één in Delfzijl en één bij de N33. Daarbuiten staan nog zo'n 85 oudere, minder hoge windmolens verspreid in de provincie.

Gemeente Het Hogeland

De RES regio Groningen brengt een bod uit van 5,7 TWh, waarbij in onze gemeente in 2030 dan minimaal 1,42 TWh hernieuwbare elektriciteit zou worden opgewekt. Op dit moment wordt al 1,4 TWh duurzame elektriciteit in de Eemshaven opgewekt.

In de concept RES wordt ook het windpark Eemshaven West genoemd. Windpark Eemshaven West (0,3 TWh) voldoet op dit moment nog niet aan alle randvoorwaarden, maar is al wel in enige mate concreet. Om deze reden is Eemshaven West nog niet meegenomen in het bod van 5,7 TWh.

Daarnaast wordt er op dit moment 0,018 TWh duurzame zonne-energie in gemeente Het Hogeland opgewekt, is er nog 0,030 TWh in ontwikkeling (bouwstenen). Tot slot is er de ambitie om nog 0,013 TWh duurzaam op te wekken in gemeente Het Hogeland.³

³ Dit komt voort uit het in 2019 vastgestelde beleid "Beleid Kleinschalige Duurzame Energie Opwekking Het Hogeland". Voor een uitleg rondom de cijfers, zie het Bijlagenboek bij concept RES Groningen, pagina 47.

	<i>TWh</i>
Wind	
<i>Gerealiseerde windparken Eemshaven</i>	<i>1,4</i>
<i>In ontwikkeling: Windpark Eemshaven West</i>	<i>0,3</i>
Zon	
<i>Gerealiseerde Zonne-energie</i>	<i>0,018</i>
<i>Plannen zonneparken</i>	<i>0,030</i>
<i>Overige plannen duurzame elektriciteit</i>	<i>0,013</i>
<i>Verwachte opwek duurzame elektriciteit 2030</i>	<i>1,761</i>

Participatie en lokaal eigendom

Participatie is een belangrijk onderwerp binnen de RES. Momenteel kan financiële participatie nog niet wettelijk worden afgedwongen, maar de regio onderzoekt nog welke juridische mogelijkheden en beperkingen hierin zijn. Indien nodig zal hierin samenwerking met het Rijk worden gezocht. Daarnaast wordt gestreefd naar ten minste 50% lokaal eigendom.^{4 5}

De nieuwe omgevingswet, die waarschijnlijk per 2022 zal ingaan, verplicht initiatiefnemers ertoe om inwoners te betrekken. Hoe initiatiefnemers dat moeten doen kan de gemeente zelf vaststellen.

Ruimtelijke samenhang

Met betrekking tot het schaal-bij- schaalprincipe heeft gemeente Het Hogeland al een beleid ontwikkeld voor kleine zonne-parken: [Beleid voor kleinschalige duurzame energieopwekking](#). Voor de uitvoering van het huidige bod zijn geen nieuwe grote projecten nodig, hier hoeft dus ook geen nieuw beleid voor ontwikkeld te worden.

Beoogd resultaat

Vaststellen van de concept-RES regio Groningen, welke wordt ingediend bij het NPRES. Dit is onderdeel van de uitvoering van het in 2019 gesloten nationale Klimaatakkoord.

Financiële aspecten en wijze van dekking

Via het NPRES is voor 2019-2021 jaarlijks €12 miljoen beschikbaar gesteld. Voor de RES Groningen komt dit neer op ongeveer €450.000 per jaar. De gemeente Groningen beheert

⁴ In het Klimaatakkoord is afgesproken dat voor grootschalige opwek van hernieuwbare elektriciteit op land gestreefd wordt naar 50% eigendom van de lokale omgeving.

⁵ Wat is lokaal eigendom? Lokaal eigendom is het juridisch (mede-)bezitten van duurzame energieprojecten, via bijvoorbeeld een vereniging, coöperatie of andere maatschappelijke organisatie waarvan het lidmaatschap open staat voor lokale inwoners of ondernemers. Door het lidmaatschap kunnen leden samen beslissen over de opbrengsten van een duurzaam energieproject. Lidmaatschap is vrijwillig en open voor iedereen uit de omgeving, ook mensen met een smalle portemonnee.

dit budget namens de regio, hiermee wordt het proces voor het vaststellen van de RES gefinancierd. Wel wordt van de betrokken overheden personele inzet verwacht.

Risico's

Een uitdaging voor grote delen van de RES regio Groningen is de beschikbaarheid van het net. Enexis verwacht dat een investering van 250 miljoen nodig is om het elektriciteitsnet zo in te richten dat het geschikt is voor de 5,7 TWh. Tevens vergen aanpassingen aan het net in het algemeen veel tijd in verband met de nodige procedures die doorlopen en vergunningen die verkregen moeten worden.

Behandeling concept-RES binnen de regio

Voorafgaand aan het zomerreces is de concept-RES al bij meerdere gemeenteraden en in het bestuur van de waterschappen besproken en vastgesteld. Enkele andere gemeenten en de provincie volgen na het zomerreces.

In gemeente Delfzijl is de concept-RES niet vastgesteld door de gemeenteraad, maar ter kennisgeving aangenomen met enkele kanttekeningen. De belangrijkste kanttekening is dat Delfzijl een goede strategische en kwalitatieve onderbouwing bij het huidige bod missen. Verschillende maatschappelijke partijen hebben een gezamenlijke reactie geschreven op de RES Groningen (zie bijlage gezamenlijke reactie maatschappelijke partijen). In deze reactie geven ze advies hoe het in hun ogen kwantitatieve bod, kwalitatief omhoog kan. De inbreng van de maatschappelijke partijen krijgt nog vorm in de definitieve versie van het RES 1.0.

Ook Het Hogeland heeft baat bij een goede kwalitatieve en strategische onderbouwing van het bod. Welke maatstaven hanteren wij in de regio of wat is ons referentiekader?

In onze regio hebben we te maken met grote verschillen tussen opwek en verbruik van de verschillende deelnemers en hebben we met zijn allen als uitgangspunt in het startdocument opgenomen een eerlijke verdeling van lusten en lasten. Onze gemeente heeft gezien het relatief hoge opwekvermogen een goede onderbouwing nodig naar onze inwoners en bedrijven en daarnaast hebben we een duidelijke visie nodig over waar we met elkaar naar toe willen werken.

De uitwerking van deze onderbouwing dient opgenomen te worden in de RES 1.0 die aan u ter vaststelling zal worden aangeboden in de eerste helft van 2021. Er is dus nog genoeg ruimte om deze onderbouwing toe te voegen. Bij de vaststelling van de voorliggende concept RES adviseren wij u het belang van een goede kwalitatieve en strategische onderbouwing te benadrukken met betrekking tot het bod in de RES 1.0.

Vervolgtraject

Als de concept RES is vastgesteld door alle raden en overige besturen wordt de concept-RES vóór 1 oktober aangeboden aan het Nationale Programma RES (NPRES). Het Planbureau voor de Leefomgeving (PBL) zal de kwantitatieve inzet voor de nationale opgave doorrekenen, en het NPRES zal een kwalitatieve beoordeling geven omtrent

besluitvormingsproces, participatie, planning en de toegepaste ruimtelijke ordening principes (zoals de afstemming met andere belangen).

Als de concept-RES'en van de 30 gevormde RES-regio's niet optellen tot de nationale doelstelling van 35 TWh, vindt een verdeling van de restopgave plaats over de RES regio's. De koepels van de decentrale overheden (IPO, VNG en UvW) werken hiervoor nog aan een verdelingssystematiek. Wij gaan er van uit dat in eerste instantie elke regio haar eigen opgave realiseert en dat het zogenaamde 'schaal op schaal' principe ook zo nodig wordt gehanteerd wanneer onverhoopt toch nog een restopgave moet worden toegewezen.

Van Concept RES naar RES 1.0

Het voorliggende document, concept RES, gaat voornamelijk over de hoogte van de inzet van de regio Groningen, daarnaast zijn er verkenningen gedaan met betrekking tot o.a. mogelijke ruimtelijke principes om de energietransitie goed in te kunnen passen en mogelijkheden om participatie bij duurzame energieprojecten verder vorm te geven en in te vullen. Als de concept RES, na vaststelling, is ingediend bij het NPRES zullen verschillende ambtelijke themagroepen zich gaan buigen over communicatie, economie en werkgelegenheid, strategie, ruimtelijke samenhang en participatie. De uitkomst van de themagroepen wordt vervolgens meegenomen in de definitieve RES 1.0.

Een belangrijk onderdeel daarvan is het formuleren van gezamenlijke uitgangspunten voor de bescherming van het Groninger landschap bij het realiseren van zonneparken. Dit is met name bedoeld voor zonneparken die al wel zijn vastgesteld in gemeentelijke ambities, maar nog niet verder zijn uitgewerkt. Bij het consultatiedocument bent u geïnformeerd over het schaal-bij- schaalprincipe. Hier was grote steun voor bij uw raad, dit zal dan ook verder worden uitgewerkt in de RES 1.0.

Het streven is erop gericht om in maart 2021 een RES 1.0 klaar te hebben. De RES 1.0 is de definitieve RES inclusief de eventuele restopgave. Vervolgens wordt de RES 1.0 (na vaststelling raden, staten en overige algemene besturen) opnieuw kwantitatief en kwalitatief gewaardeerd door de NPRES. Daarna wordt de RES 1.0 verankerd in de ruimtelijke plannen van de provincie en de gemeenten.

Na de definitieve vaststelling in 2021 wordt de RES periodiek (tweejaarlijks) herijkt.

Bijlagen:

- | | |
|--|-----------------------------|
| 1. Concept RES Groningen | 6. Consultatie Het Hogeland |
| 2. Link naar Q & A en webinar | 7. Tijdlijn proces RES |
| 3. Bijlagen bij Concept RES Groningen | 8. Gezamenlijke reactie |
| 4. Samenvatting Concept RES | maatschappelijke partijen |
| 5. Memo Uitkomsten behandeling consultatiedocument | |

Achterliggende documenten:

1. Consultatiedocument RES Groningen
2. Startdocument RES Groningen

Winsum, 25 augustus 2020

Burgemeester en wethouders van de gemeente Het Hogeland,

Gemeentesecretaris,

Burgemeester,

Paul van Vilsteren

Henk Jan Bolding